

ONNI ON OMA OLIIVIPUU!

Kiipeän rinkka selässä mutkaista tietä joka tuntuu jatkuvan loputtomiin...

Paleohoran satama ja sininen Libyanmeri väreilevät kaukana alhaalla aurinkoisen maaliskuun iltapäivän autereessa – vuorenharjanteen yllä liitelee korpikotka ja kalliopyyt äännelevät tienvarren pensaikossa.

Vaikka jalkoja jo hieman väsyttää niin kulkeminen on mieluisaa sillä minulla on tärkeä päämäärä – olen menossa tapaamaan puuta.

Teksti ja kuvat:
Heli Naskali

Satuin syksyllä näkemään televisiosta ohjelman jossa kerrottiin *Kreetan* ikivanhoista oliivipuista. Ajattelin miten paljon sellainen satoja vuosia vanha puu onkaan nähnyt, miten monia vaiheita se on ollut todistamassa. Mieleepäni tuli että olisikohan mitenkään mahdollista saada omaa nimikko-oliivipuuta tuolta saarelta jota olen rakastanut siitä asti kun ensimmäisen kerran kävin siellä joskus 1980-luvun alussa.

Jospa minulla olisi siellä jokin kiinnekohta? Jospa minäkin voisin olla osa saaren tuhansia vuosia vanhaa historiaa?

Kysyin varovasti ystävältäni **Merja Tuomiselta**, joka asuu Kreetalla ja on perehtynyt saaren kulttuuriin ja elämään, loukkaantuisivatkoahan oliivinviljelijät kovasti jos pyytäisi päästä yhden puun kummiksi. Merjapa olikin ajatellut asiaa joskus itsekin ja lupasi saman tien laittaa asiaa eteenpäin. Niin sitten kävi että reilun viikon päästä koko ajatuksen syntyisestä olin jo oliivipuun kummi!

Ja nyt olin siis menossa puutani tervehtimään. Oliivitarha johon olin matkalla sijaitsee *Temenian* kylässä ja sitä hoitaa nuori isäntä **Sifis**, joka on päättänyt jäädä kotikyläänsä asumaan ja kasvattaa kylää ympäröivillä rinteillä vuohia ja lampaita mahdollisimman luonnonmukaisesti. Sifiksen vanhemmilla on kylän ainoa taverna, ja kaikki ruoat siellä tehdään itse kasvatetuista ja viljellyistä aineksista.

Kun pääsin viimein tien korkeimmalle harjanteelle ja aloin laskeutua kohti Temeniaa oli aurinko jo painunut vuorten taakse ja minua paleli hihatossa puserossani. En kuitenkaan malttanut pysähtyä ottamaan lämpimämpiä vaatteita esille rinkastani vaan jatkoin sisukkaasti sormet kohmeessa kylään ja **Marketaksien** perhetavernaan asti, lämmitellen vatsaa vasten aina sitä kättä joka ei kantanut liira-kotelo.

Iltahämärissä hoipuvin sisään tavernaan hämmästyneen talonväen kummasteltavaksi. He eivät olleet millään uskoa että olin kävellyt sinne rinkkoineni yhtäpäätä Paleohorasta asti.

Sain ison kupillisen kahvia jonka ympärillä lämmitellä sormiani ja pääsin keittiöön valitsemaan mitä haluaisin syödä. Valitsin **Vasiliki**-emännän kuulua *kastanjastiffadoa*, ja kun olin käynyt pesulla ja lisännyt lämmintä vaatetta päälleni, oli aterianikin jo pöydässä odottamassa.

Tavernan nurkassa avotakassa paloi tuli, ja sen ympärille kerääntyi illan mittaan kylän asukkaita iltaa istumaan. Nuokuin siinä aikani muiden seurassa, mutta sitten Vasiliki lempeän päättäväisesti patisti minut nukkumaan. Olin selittänyt, että minulla on riippumattotelta ja makuupussi, joten pystyn hyvin yöpymään ulkona mutta sitä ei otettu kuuleviin korviinkaan! Sain Vasilikilta pehmeän täkin ja tyynyn – tein niistä ja makuupussistani itselleni tavernan kaukaisimpaan nurkkaan ihanan pesän, johon kävin nukkumaan, takan ääressä juttelevien naisten ja korttia lyövien miesten leppoisia ääniä kuunnellen. Seuraavana päivänä pääsin vihdoinkin oliivipuutani katsomaan. Oliivitarha on aika kaukana talosta, pääsin sinne Sifiksen kyydissä, mutta ensin piti käydä ruokkimassa vuohet. Vuohet tuntevat Sifiksen auton torven äänen ja tulevat syöttöpaikalle sen kutsumina. Vuohitallin seinustojen pitkiin kouruihin ammennettiin maissi-viljaseosta ja sitten elikot päästettiin sisään. Pöly ja aaltoilevat selät kimaltelivat ikkunoista tulevassa auringonvalossa, kun vuohet ryntäilivät edestakaisin etsien parasta paikkaa ruokakourujen ääressä. Olin hieman huolissani pikku kileistä, mutta hyvin ne tuntuivat pärjäävän siellä isompiensa joukossa ja kurkottelivat takajaloillaan saadakseen osansa herkuista. Kaikkein pienimmät seisovat vakavina kourujen alla kylki seinää vasten, turvassa tungokselta.

Oliivipuulehto oli alhaalla laaksossa, lähellä Temenian alakylää. Kylät täällä rakennettiin kuulemma aikoinaan hajautetusti muutamina taloryhminä kauas toisistaan, niin että mahdolliset hyökkääjät eivät tuhoaisi koko kylää kerralla, vaan osa asukkaista pääsisi aina pakenemaan. Ylitimme laakson pohjalla virtaavan puron kiveltä toiselle hyppien, ja kohta vastapäisessä rinteessä jo näkyikin valokuvasta tuttu puuni! Se on yksi puu, mutta koostuu yhdeksästä rungosta, sillä noin sata vuotta sitten se on poltettu, ja poltetusta puusta versonneet juurivesat muodostavat nyt kehän, jonka sisällä aioin seuraavan yöni nukkua.

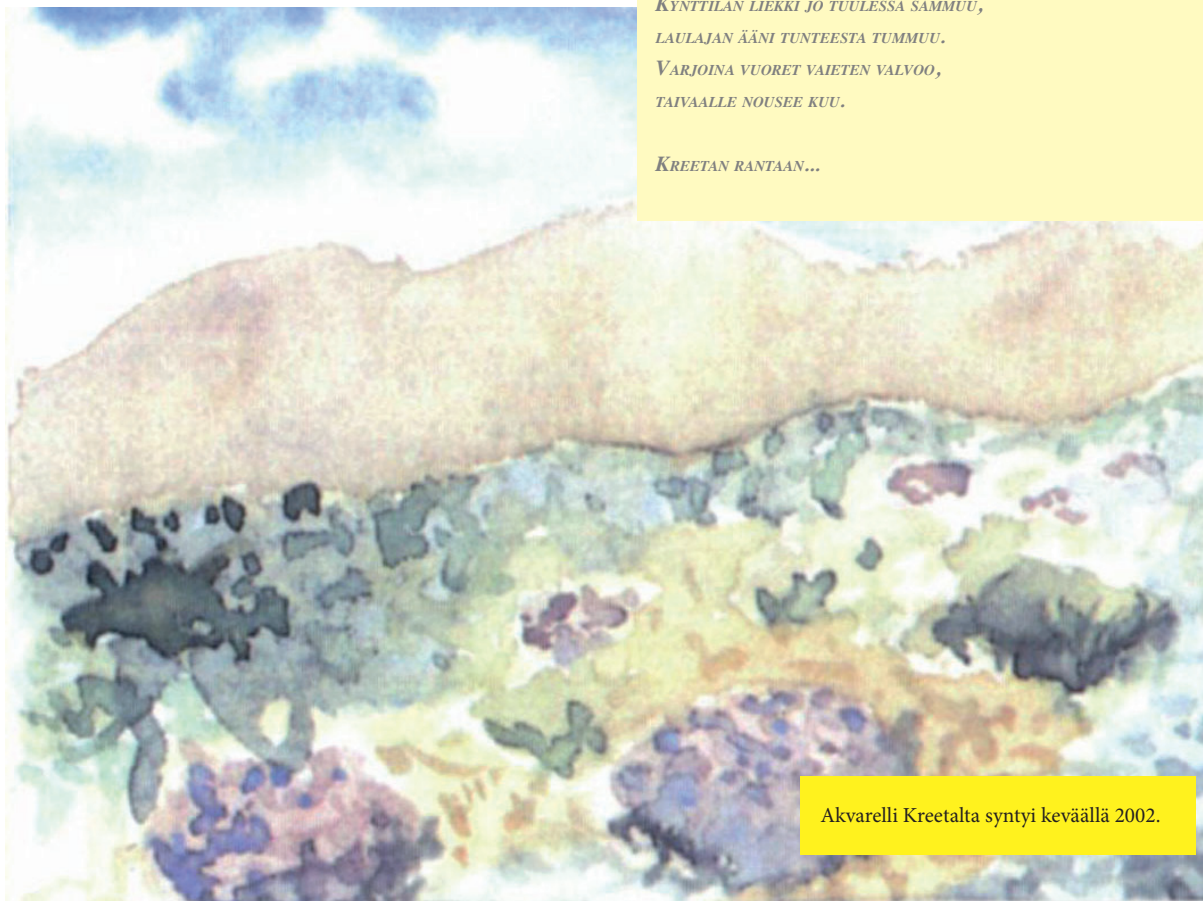

Sifis palasi autolleen kysytyään vielä olenko aivan varma että haluan jäädä sinne, ja minä olin viimeinkin kahden oliivipuuni kanssa. Taputtelin sen karheaa kuorta ja pyysin lupaa saada yöpyä sen suojissa.

Aurinko oli jo laskemassa vastapäisen korkean rinteän taakse, joten kaivoin *liekkuni* esiin rinkasta ja aloin ripustaa sitä vankkojen runkojen väliin. Liekku on riippumaton ja teltan yhdistelmä, oivallinen majoite yksin matkaajalle, ja olin nukkunut siinä niin Suomen talvisessa metsässä viidentoista asteen pakkasessa kuin kreetalaisen kukkulanrinteen ainoaan puuhun ripustautuneena koko yön kestävässä ukkosmyrskyssä. Nyt olosuhteet olivat paljon paremmat, vaikka lämpötila laskisi varmaan tänäkin yönä pariin kolmeen plusasteeseen, keväässä kun vasta oltiin.

Liekun vihreä väri sulautui hyvin oliivipuun varjoihin. Jätin sadekatoksen ylärinteen puolelta alemmaksi niin että se suojaisi maantiellä mahdollisesti kulvien katseilta, mutta alarinteeseen ja purolle päin jätin avoimemman näköalan – siellä tuskin kukaan kulkisi enää tänä iltana. Makuualusta ja makuupussi vielä paikoilleen ja ylellisen mukava vuode oli valmiina!

Hyräilin mielessäni *Kreeta*-lauluani ja nukahdin...

Akvarelli Kreetalta syntyi keväällä 2002.

KREETA

(ILKKA AALTONEN / HELI NASKALI)

*MAININKI VIININÄ VALKEAAN HIEKKAAN UUPUU JA UINAHTAA,
KUKKULAN RINTEILLÄ VUOHIEH KELLOT VAIMEINA KILKATTA.
AURINGON KULTA JO AALTOIHIN SAMMUU,
RANNIKON USVASSA PURPPURA TUMMUU.
VARJOINA VUORET VAIETEN VALVOO,
TAIVAALLE NOUSEE KUU.*

*AASIEN AMMOIN POLKEMA POLKU JALKOJA JOHDATTA,
SYPPRESSIN SUOJASSA KAPPELI KUISKII MUINAISTA MAAILMAA.
AURINGON KULTA JO AALTOIHIN SAMMUU,
RANNIKON USVASSA PURPPURA TUMMUU.
VARJOINA VUORET VAIETEN VALVOO,
TAIVAALLE NOUSEE KUU.*

*KREETAN RANTAAN OUDOT LAIVAT USEIN PURJEHTINEET ON,
KREETAN SANTAAN MONET JALANJÄLJET PAINAUTUNEET ON.
KOSKEMATON AINA KUITENKIN ON SIELU SEN,
YHÄ TURVASSA ON SALAISUUDET VUORTEN JUMALTEN.
KREETAN RANTAAN OUDOT LAIVAT USEIN PURJEHTINEET ON,
KREETAN SANTAAN MONET JALANJÄLJET PAINAUTUNEET ON.
KOTKA YKSINÄINEN LIITÄÄ YLLÄ ROTKOJEN,
TURVASSA ON SALAISUUDET JUMALTEN.*

*SOITTAJA SORMISSAAN HILPEÄT RYTMIT LIIRAANSA LAULATTA,
KAHVILAN PÖYDÄSSÄ HUOLETON JOUKKO JOLLEKIN NAURAHTAA.
KYNTILÄN LIEKKI JO TUULESSA SAMMUU,
LAULAJAN ÄÄNI TUNTEESTA TUMMUU.
VARJOINA VUORET VAIETEN VALVOO,
TAIVAALLE NOUSEE KUU.*

KREETAN RANTAAN...